

Přípravné třídy

Od 1. 9. 2015 byly přípravné třídy základní školy určeny pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých byl předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj, a přednostně pro děti, kterým byl povolen odklad povinné školní docházky. Poslední dva školní roky tak přípravné třídy nesloužily pouze dětem se sociálním znevýhodněním, jak tomu bylo v předchozím období.

V souvislosti se zavedením povinného předškolního vzdělávání v posledním roce před plněním povinné školní docházky došlo k další změně – od 1. 9. 2017 jsou přípravné třídy určeny výhradně pro děti, kterým byl povolen odklad povinné školní docházky a zároveň je u nich předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj.

Tabulka 5

Přípravné třídy – školy, třídy, děti

Přípravná třída (výkaz MŠMT)	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Počet škol s přípravnou třídou	246	286	295
Počet přípravných tříd	300	344	345
Počet dětí v přípravných třídách	3 819	4 514	4 569

Ve školním roce 2016/2017 se počet přípravných tříd ustálil na 345, což je pouze o jednu více než ve školním roce 2015/2016. Celkově se v nich vzdělávalo 4 569 dětí.

ČŠI uskutečnila v přípravných třídách celkem 64 hospitací (z toho 16 bylo realizováno ve školách zřízených podle § 16 odst. 9). Průměrný počet zapsaných dětí v hospitovaných přípravných třídách činil 12,9, přičemž průměrná účast byla 70 %. V 93,8 % hodin byl pedagog odborně kvalifikovaný. Vzdělávací cíl byl stanoven téměř ve všech hodinách, jednoznačně byl splněn přibližně v polovině hodin. Ve většině hodin byl vhodně volen s ohledem na schopnosti a znalosti dětí, nicméně ve více než 10 % hodin nebyl stanoven vzhledem k ŠVP. Důraz byl kladen na dovednosti dětí.

Přestože bylo vzdělávání dětí ve většině hospitovaných hodin dobře organizačně a pedagogicky zvládnuté, vyučující kladli na děti přiměřené a srozumitelné požadavky a klima ve třídě podporovalo učení, volené formy a metody nebyly hodnoceny vždy pozitivně. Převažovala frontální výuka (v 81,3 % hodin byl zaznamenán dominantní nebo výrazný výskyt), zatímco skupinová práce nebo práce ve dvojici se vyskytovala pouze zřídka. V necelé pětině hodin pak byla frontální výuka označena jako spíše nebo rozhodně neúčelná. Z metod převažovala komunikativní výuka a dovednostně praktické metody, v necelé v polovině hodin byla využita transmisivní výuka a aktivizující metody. Situace podporující učení (podpora výkonu a pomoc při obtížích) se vyskytovaly převážně ve zdařilé podobě (71,9 %, resp. 67,3 % hodin). Rezervy byly nalezeny v hodnocení dětí – kvalitní formativní zpětná vazba byla dětem poskytována pouze v 35,9 % hodin, sebehodnocení a vzájemné hodnocení dětí bylo zaznamenáno jen v malém podílu hodin.

Individuální přístup nejčastěji nabýval podoby přizpůsobení vhodných aktivit (78,1 % hodin) a přizpůsobení cílů a obsahu (60,9 %). Naopak nebyl vůbec zaznamenán v necelé pětině navštívených hodin, což je s ohledem na tento druh vzdělávání poměrně zásadní zjištění. Děti se ŠVP byly přítomny v 53,1 % hodin a nejčastěji jim byla poskytována podpora úpravou organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a asistent pedagoga.

2.1.5 Adaptace žáků na první ročník základního vzdělávání a na první ročník středního vzdělávání

Základním školám se daří realizace efektivního adaptačního procesu žáků prvního ročníku, kteří tak ve velké většině bez problémů zvládají přechod z předškolního do základního vzdělávání.

